

Anonimizirana različica

Prevod

C-276/22 - 1

Zadeva C-276/22

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

22. april 2022

Predložitveno sodišče:

Corte suprema di cassazione (Italija)

Datum predložitvene odločbe:

11. april 2022

Pritožnici:

Edil Work 2 S.r.l.

S.T. S.r.l.

Nasprotna stranka:

STE S.a.r.l.

[...] (ni prevedeno)

CORTE SUPREMA DI CASSAZIONE

DRUGI CIVILNI SENAT

[...] (ni prevedeno) [sestava predložitvenega sodišča]

izreka naslednji

VMESNI SKLEP

v zvezi s pritožbo [...] (ni prevedeno), ki sta jo vložili

EDIL WORK 2 SRL [...] (ni prevedeno), in S.T. SRL [...] (ni prevedeno);

– pritožnici –

proti

STE SARL [...] (ni prevedeno);

– nasprotna stranka –

proti

CM;

– druga stranka v postopku –

zoper sodbo št. 8288/2018 Corte d'appello di Roma (višje sodišče v Rimu, Italija),
[...] (ni prevedeno);

[...] (ni prevedeno) [postopkovne določbe]

Upoštevana dejstva in predmet postopka v glavni stvari

- 1 Leta 2004 je družba z omejeno odgovornostjo (s.r.l.) Agricola Torcrescenza, katere premoženje in dejavnost sestavlja izključno nepremičninski kompleks, imenovan Castello di Tor Crescenza, v Rimu, spremenila firmo v STA s.r.l. in preselila sedež v Veliko vojvodstvo Luksemburg, kjer se je preimenovala v STE s.a.r.l.
- 2 Leta 2010 je bila v Luksemburgu izredna skupščina družbe, na kateri je bila oseba S. B. imenovana za edino poslovodjo (*gérante*). Ob tej priložnosti je oseba S. B. imenovala osebo F. F., ki ni bila povezana z družbo, za pooblaščenega zastopnika, ki mu je podelila pooblastilo, da „v Velikem vojvodstvu Luksemburg in v tujini v imenu in za račun družbe opravi vse potrebne posle in transakcije, brez izjem in izključitev, v mejah dejavnosti družbe“.
- 3 Leta 2012 je pooblaščenec F. F. prenesel kompleks Castello di Tor Crescenza italijanski družbi S.T. s.r.l., ki se je sprva s predpogodbo zavezala, da ga bo prodala osebi M. M., nato pa ga je prenesla italijanski družbi Edil Work 2 s.r.l.
- 4 Družba STE s.a.r.l. je leta 2013 pri Tribunale di Roma (sodišče v Rimu, Italija) začela postopek zoper družbi S.T. s.r.l. in Edil Work 2 s.r.l., v katerem je predlagala odpravo aktov o prenosu zaradi neveljavnosti podelitve pooblastil osebi F. F. s strani poslovodje tožeče družbe. Tribunale di Roma (sodišče v Rimu), ki se ni izreklo glede prava, ki se uporablja, je zavrnilo predlog, ker je štelo, da so bila pooblastila osebi F. F. podeljena zakonito.
- 5 Corte d'appello di Roma (višje sodišče v Rimu), ki je odločalo na drugi stopnji, je predlogu ugodilo. Višje sodišče je zlasti potrdilo uporabo italijanskega prava, ker se v skladu s členom 25 legge di diritto internazionale privato (legge 218/1995) (zakon o mednarodnem zasebnem pravu (zakon št. 218/1995)), če je „glavna

dejavnost družbe“ v Italiji, uporablja italijansko pravo, glavna dejavnost pa je v primeru družbe STE s.a.r.l. nesporno v Italiji, ker je kompleks Castello di Tor Crescenza „edino in celotno premoženje“ družbe. Višje sodišče je nato ugotovilo, da je prenos neomejenih pooblastil za upravljanje (z ozemeljskega in vsebinskega vidika) osebi, ki je glede na družbo tretja oseba, kot je F. F., v nasprotju s členom 2381(2) codice civile (civilni zakonik) (ki določa, da upravni odbor družbe prenese pooblastila samo na člane tega upravnega odbora). Višje sodišče je tako razglasilo ničnost prenosa pooblastil osebi F. F. s strani edine poslovodje družbe in posledično neveljavnost obeh prenosov kompleksa Castello di Tor Crescenza toženima družbama.

- 6 Družbi Edil Work 2 s.r.l. in S.T. s.r.l. sta vložili pritožbo pri predložitvenem sodišču, s katero sta zlasti ugovarjali uporabi drugega dela prvega odstavka člena 25 zakona št. 218 iz leta 1995, ker višje sodišče ni upoštevalo, da na pomen in obseg predpisa močno vpliva evropsko pravo, po katerem se predpis v primeru neskladne razlage preneha uporabljati.
- 7 Nasprotna stranka STE s.a.r.l. je ugovarjala pritožbi in zlasti poudarila, da je treba zato, ker je glavna dejavnost družbe v Italiji, preučiti veljavnost pooblastil, prenesenih osebi F. F., in nadaljnjih prenosov družbama pritožnicama na podlagi italijanskega prava brez vpliva razlage prava Unije.

Upoštevne določbe nacionalnega prava

- 8 Upoštevna nacionalna določba iz člena 25 legge 218/1995 (zakon št. 218/1995) (Gazzetta Ufficiale z dne 3. junija 1995, št. 128). Člen, naslovljen „Družbe in drugi subjekti“, določa;

„(1) Družbe, združenja, fundacije in vse druge subjekte, javne ali zasebne, tudi če nimajo lastnosti združenja, ureja pravo države, na ozemlju katere so bili ustanovljeni. Italijansko pravo pa se uporablja, če je sedež podjetja v Italiji oziroma če je v Italiji glavna dejavnost teh subjektov.

(2) Pravo, ki se uporablja za subjekt, ureja zlasti: a) pravno naravo; b) ime ali firmo; c) ustanovitev, preoblikovanje ali zaprtje; d) zmožnost; e) sestavo, pooblastila in način delovanja organov; f) zastopanje subjekta; g) način pridobitve in izgube statusa partnerja ali družbenika ter njihove pravice in obveznosti; h) odgovornost za obveznosti subjekta; i) posledice kršitve zakona ali ustanovnega akta.

(3) Prenosi sedeža podjetja v drugo državo in združitve subjektov s sedeži v različnih državah so veljavni samo, če so izvedeni v skladu s pravom zadevnih držav“.

- 9 Naslednja upoštevna nacionalna določba je člen 2507 codice civile (civilni zakonik), s katerim se začneja poglavje „V tujini registrirane družbe“ in ki določa, da se „določbe v tem poglavju razlagajo in uporabljajo v skladu z načeli prava Evropskih skupnosti“.

Upoštevne določbe prava Evropske unije

10 Upoštevne so določbe prava Unije, ki določajo svobodo ustanavljanja, zlasti člena 49 in 54 PDEU.

11 Člen 49 PDEU določa:

„V okviru določb, navedenih v nadaljevanju, se omejitve glede pravice do ustanavljanja za državljane ene države članice na ozemlju druge države članice prepovejo. Ta prepoved se uporablja tudi za omejitve pri ustanavljanju agencij, podružnic ali hčerinskih družb državljanov katere koli države članice s sedežem na ozemlju katere koli države članice.

Pravica do ustanavljanja zajema pravico začeti in opravljati dejavnost kot samozaposlena oseba ter pravico do ustanovitve in vodenja podjetij, zlasti družb ali podjetij iz drugega odstavka člena 54, pod pogoji, ki jih ob upoštevanju določb poglavja o kapitalu za svoje državljane določa zakonodaja države, v kateri se taka ustanovitev izvede.“

12 Člen 54 PDEU določa:

„Družbe ali podjetja, ustanovljena v skladu z zakonodajo posamezne države članice, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Uniji, se v tem poglavju obravnavajo enako kakor fizične osebe, ki so državljani držav članic.

„Družbe ali podjetja“ pomeni družbe ali podjetja, ustanovljena po civilnem ali gospodarskem pravu, vključno z zadrugami, in druge pravne osebe javnega ali zasebnega prava z izjemo neprofitnih.“

Upoštevne sodbe Sodišča Evropske unije

13 S področja pravice do ustanavljanja obstaja veliko sodne prakse Sodišča.

14 V zvezi s tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe je treba opozoriti zlasti na te:

– sodba z dne 27. septembra 1988, Daily Mail in General Trust (81/87, EU:C:1988:456)

– sodba z dne 9. marca 1999, Centros (C-212/97, EU:C:1999:126);

– sodba z dne 5. novembra 2002, Überseering (C-208/00, EU:C:2002:632);

– sodba z dne 30. septembra 2003, Inspire Art (C-167/01, EU:C:2003:512);

– sodba z dne 13. decembra 2005, SEVIC Systems (C-411/03, EU:C:2005:762);

- sodba z dne 12. septembra 2006, Cadbury Schweppes (C-196/04, EU:C:2006:544);
 - sodba z dne 16. decembra 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723);
 - sodba z dne 29. novembra 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785);
 - sodba z dne 12. julija 2012, VALE (C-378/10, EU:C:2012:440);
 - sodba z dne 25. oktobra 2017, Polbud (C-106/16, EU:C:2017:804).
- 15 Izmed navedenih sodb je za obravnavano zadevo posebej pomembna sodba Polbud. V zadevi, predloženi Sodišču Evropske unije, se poljski gospodarski družbi – ki se je odločila preseliti edini statutarni sedež v Luksemburg, da bi se zanjo uporabljalo luksemburško pravo, ne bi pa izgubila pravne osebnosti – očita, da ob vložitvi vloge za izbris iz registra podjetij ni predložila dokumentacije o izvedeni likvidaciji. Poljsko vrhovno sodišče, na katero se je obrnila družba Polbud po dveh zavrnitvah vloge za izbris, je Sodišču Evropske unije zastavilo vprašanje o možnosti uporabe svobode ustanavljanja za prenos statutarnega sedeža družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice z namenom preoblikovanja te družbe v družbo po pravu te druge države članice, pri katerem ne pride do prenosa dejanskega sedeža.
- 16 Sodišče Evropske unije je razsodilo, da se svoboda ustanavljanja uporablja za položaj, v katerem se želi družba, ustanovljena na podlagi zakonodaje ene države članice, preoblikovati v družbo po pravu druge države članice, ob upoštevanju merila, ki ga je druga država članica sprejela za navezavo družbe na svoj nacionalni pravni red, tudi če bi ta družba opravljala pretežno ali celo vso svojo gospodarsko dejavnost v prvi državi članici (glej točke 34, 38 in 44 sodbe Polbud).

Kratka predstavitev razlogov za vložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 17 V obravnavani zadevi se je kapitalska družba (družba z omejeno odgovornostjo), prvotno ustanovljena v skladu z italijanskim pravom, izbrisala iz registra podjetij, se preoblikovala v luksemburško družbo in preselila sedež v Luksemburg, pri tem pa je ohranila kraj poslovanja v Italiji.
- 18 Pravni in dejanski okvir se razlikuje od tistega, ki je podlaga za sodbo Polbud. V obravnavani zadevi gre enako kot v zadevi Polbud za družbo, ki se odloči preseliti statutarni sedež v Luksemburg, v prvotni državi članici pa ohrani kraj poslovanja.
- 19 [...] (ni prevedeno) [*Vidik, ki po mnenju predložitvenega sodišča ni upošteven*]
- 20 Italijansko pravo omogoča preoblikovanje italijanskih družb v tuje družbe: člen 25(3) zakona o mednarodnem zasebnem pravu (glej točko 8 zgoraj) namreč

določa: „Prenosi sedeža podjetja v drugo državo in združitve subjektov s sedeži v različnih državah so veljavni samo, če so izvedeni v skladu s pravom zadevnih držav“. Ta določba torej priznava preselitev sedeža podjetja le, če je preselitev veljavna ne samo v pravnem redu države destinacije, ampak v pravnih redih vseh zadevnih držav. V skladu z italijansko sodno prakso preselitev po izbrisu družbe iz italijanskega registra podjetij ne zahteva prenehanja pravne osebnosti družbe [...] (ni prevedeno) [italijanska sodna praksa].

- 21 Vprašanje, ki se zastavlja v zadevi, je vprašanje prava, ki se uporablja za družbo potem, ko je preselila sedež v državo članico Unije, vendar je obdržala kraj poslovanja v državi članici izvora.
- 22 Sporno je zlasti, ali je treba, če poslovodja družbe podeli pooblastila za upravljanje tretji osebi, to podelitev presoјati na podlagi države članice, v kateri ima zdaj sedež, ali v državi članici izvora, v kateri je ostal kraj poslovanja družbe.
- 23 [...] (ni prevedeno) [Glej točki 5 in 8]
- 24 V skladu s členom 25(1), prvi del, je navezna okoliščina za določitev prava, ki se uporablja za družbo, kraj, v katerem je bil končan postopek ustanovitve, in torej določa tako imenovano merilo ustanovitve. V odstavku 2 je določeno, katere profile je treba vključiti na področje uporabe predpisa, in sicer določa seznam (glej točko 8 zgoraj), za katerega se šteje, da ni izčrpen, ampak določa samo primere, zato se pravo kraja ustanovitve uporablja za vsa vprašanja glede nastanka, značilnosti, organizacijske strukture ter zunanjega in notranjega delovanja družbe.
- 25 Drugi del odstavka 1 člena 25 pa dopolnjuje merilo ustanovitve in razširja uporabo italijanskega prava na družbo, sicer ustanovljeno na ozemlju druge države, ki pa ima v Italiji „sedež uprave“ ali „glavno dejavnost“.
- 26 Pritožbeno sodišče je štelo, da se v obravnavani zadevi, uporablja to merilo popravka glavne dejavnosti družbe, zato je presoјalo o dodelitvi pooblastil s strani poslovodje osebi F. F. v skladu z italijanskim pravom družb in glede na uporabo v sodni praksi.
- 27 Pojasniti je treba, da je poslovodja podelila pooblastila osebi F. F. na izredni skupščini družbe STE s.a.r.l., ki je bila v Luksemburgu; na podlagi teh pooblastil je oseba F. F. prenesla nepremičninski kompleks, ki je kraj poslovanja družbe, z aktom, izvršenim v Italiji (prenos je bil opravljen na skupščini italijanske družbe S.T. s.r.l.).
- 28 Skladnost drugega dela navedenega člena 25(1) s pravico družb do ustanavljanja sta družbi pritožnici izpodbijali v postopku, ki je potekal pred tem sodiščem.
- 29 Pri presoји vprašanja je treba po mnenju predložitvenega sodišča upoštevati te preudarke.

- 30 Po razlagi, ki jo je Sodišče Evropske unije (glej sodbe, navedene v točki 14 zgoraj) podalo za pravico do ustanavljanja družb, ta pravica vključuje pravico družbe ali podjetja, ki je ustanovljeno v skladu z zakonodajo ene države članice, do preoblikovanja v družbo ali podjetje po pravu druge države članice, če so izpolnjeni pogoji, ki jih določa zakonodaja te druge države članice, in zlasti merilo, ki je v zakonodaji te druge države članice določeno za navezavo družbe ali podjetja na njen nacionalni pravni red.
- 31 Če pravo Unije ni harmonizirano, opredelitev navezne okoliščine, po kateri se opredeli nacionalno pravo, ki se uporablja za družbo ali podjetje, v skladu s členom 54 PDEU spada v pristojnost vsake države članice. Člen 54 PDEU kot enakopravne navezne okoliščine našteva statutarni sedež, glavno upravo in glavni kraj poslovanja družbe ali podjetja (glej uvodno izjavo 3 Direktive EU 2019/2121 z dne 27. novembra 2019 o spremembi Direktive (EU) 2017/1132 glede čezmejnih preoblikovanj, združitvev in delitev, UL 2019, L 321).
- 32 Zato, kakor je pojasnjeno v sodni praksi Sodišča Evropske unije (glej sodbo Polbud, točka 44), dejstvo, da se prenese samo statutarni sedež in ne glavna uprava ali glavni kraj poslovanja, samo po sebi ne izključuje možnosti uporabe svobode ustanavljanja v skladu s členom 49 PDEU.
- 33 Ugotoviti je torej treba, ali pravica do ustanavljanja zahteva, da se za družbo, ki je obdržala kraj poslovanja v prvotni državi članici, uporablja pravo ciljne države ne samo v zvezi z ustanavljanjem, ampak tudi v zvezi z upravljanjem, in sicer ne samo notranjim, ampak tudi zunanjim, pri čemer gre v obravnavani zadevi za podelitev pooblastil za upravljanje osebi, ki je za družbo tretja oseba in ki je odločilno vplivala na dejavnost te družbe.
- 34 Glede tega je treba opozoriti, da drugi odstavek člena 49 PDEU obravnava pravico do ustanavljanja v povezavi z ustanovitvijo in upravljanjem družb, in da uvodna izjava 2 zgoraj navedene Direktive (EU) 2019/2121 z dne 27. novembra 2019 navaja, da pravica do ustanavljanja vključuje pravico do ustanovitve in vodenja družb pod pogoji, ki jih določa zakonodaja države članice ustanovitve; Direktiva 2019/2121 v členu 1 obravnava preoblikovanje v „kapitalske družbe, za katere velja pravo druge države članice“ (pojasniti je treba, da italijanski zakonodajalec te direktive še ne izvaja, italijanski parlament pa mora glede tega pripraviti osnutek pooblastilnega zakona za vlado).
- 35 Glede italijanskega prava je treba upoštevati tudi, da je bil leta 2003 z reformo prava družb z decreto legislativo 6/2003 (zakonska uredba 6/2003) v uvodni del poglavja o družbah, ustanovljenih v tujini, dodan člen 2507 civilnega zakonika (glej točko 9 zgoraj), po katerem se določbe poglavja razlagajo in tudi uporabljajo na podlagi načel prava Unije. [...] (ni prevedeno) *[omemba teorije s tega področja]*
- 36 Če povzamemo, evropsko pravo vsebuje indice, po katerih bi lahko šteli, da se za družbo, ki je preselila sedež v ciljno državo, uporabljajo določbe prava te države o

delovanju in upravljanju družbe. Ker pa gre v obravnavani zadevi za upravni akt družbe, ki vpliva na njeno dejavnost, ki se izvaja v Italiji, ki je izvorna država, v kateri je družba obdržala svoj status pravne osebe, se po mnenju predložitvenega sodišča poraja dvom, da bi se moral zadevni akt o upravljanju presojeti glede na italijansko pravo in sodno prakso namesto luksemburško.

- 37 Čprav obstaja že veliko sodne prakse Sodišča Evropske unije s področja pravice do ustanavljanja, predložitveno sodišče meni, da je treba Sodišču Evropske unije predložiti vprašanje, ki se postavlja v tem postopku glede razlage pravice do ustanavljanja družb, tudi zato, ker se je vprašanje zastavilo pri Corte di cassazione (kasacijsko sodišče), katerega odločitev – razen izjemoma – ni mogoče izpodbijati.

Predložitev vprašanja za predhodno odločanje Sodišču

- 38 Na koncu, Sodišču Evropske unije je treba v skladu s členom 267 Pogodbe o delovanju Evropske unije v predhodno odločanje predložiti to vprašanje:

„Ali člena 49 in 54 Pogodbe o delovanju Evropske unije nasprotujeta temu, da država članica, v kateri je bila prvotno ustanovljena družba (družba z omejeno odgovornostjo), za to družbo uporablja določbe nacionalnega prava o delovanju in upravljanju družb, če ta družba, potem ko preseli svoj sedež in je ponovno ustanovljena po pravu ciljne države članice, obdrži kraj poslovanja v prvotni državi članici in zadevni akt o upravljanju odločilno vpliva na dejavnost družbe?“

- 39 [...] (ni prevedeno)

[...] (ni prevedeno) [*postopkovne določbe*]

Sklenjeno v Rimu, [...] (ni prevedeno) 11. januarja 2022.

[...] (ni prevedeno)